

היכל הוראה

פסקי דינים * תשובות * הוראות

מבי מדרשא "היכל הוראה" • מיסוד שר ההוראה מרן ה"קנה בשם" זי"ע
בראשות בנו נאב"ד היכל הוראה הגדול רבי משה בראנסדארפער שליט"א
מגדולי פוסקי דורינו ובעל שו"ת היכל הוראה * י"ל ע"י איגוד הרבנים תלמידי "היכל הוראה"

גליון יב * פרשת קרח תשפ"ג

בין כותלי ההיכל

באחרונה עלה אחד מראשי הישיבות פיעה"ק ירושלים תו"ב אל מורינו הרב שליט"א להיכל הוראה, יחד עם תלמידו שהגיע לעונת השידוכין, ובכל פעם שעלתה הצעה כל שהיא הוא התחמק. ראש הישיבה שהבין שיש דברים בנו, שאם לא הבחור לפשר התנהגותו המוזרה, ואז אמר לו הבחור שיש בלבו ספק אם מותר לו לבא בקהל, היות אמו היתה נשואה לאחד, ובשלב מסוים עזבה אותו ונשאת לאחר בלי חופה וקידושין ומבלי שתתגרש כדת משה וישראל מבעלה הראשון והוא בנו של אותו אחר, ולכן אינו יודע אם הוא מותר לבא בקהל. עתה באו ראש הישיבה והבחור לדרוש את דבר ה' - זו הלכה, ולשאל מה דינו של הבחור, היות שהציעו עבורו שידוך עם בחורה יראת שמים והוא אינו יודע אם מותר לו לשאת אותה, או אולי הוא צריך לחפש אחר גיורת שמי שהוא פסול לבא בקהל מותר לו לישא גיורת [כמבואר בשו"ע (אבן העזר סימן ד ס"ב) דהממוזר מותר בגיורת, משום דקהל גרים לא אקרי קהל].

כדי לא להרבות בממ.. אסירי לבא לקהל לא מיהר הרב לענות וביקש מהם לתת לו כמה ימים, ואחר שמורינו הרב שליט"א חקר וביירור ודרש היטב כל הענין הנ"ל, הורה להם שהוא יכול לגשת אל הצעת השידוך עם הבחורה המדוברת מאחר שנתברר לו בבירור גמור שהבעל השני שאמו נשאת לו (שהוא אביו של הבחור המדובר) היה גוי, ועל כן הבן לא נאסר מלישא בת ישראל דקהל גויים לא אקרי קהל. [כמו שמובא בגמ' יבמות (מה ב) וכן נפסק להלכה בשו"ע אבן העזר (סימן ד ס"ט) דגוי שבא על בת ישראל, בין פנויה בין אשת איש, הולד כשר אלא שהוא פגום לכהונה]. ובירך אותו מורינו הרב שליט"א, שיזכה לבנות בית נאמן בישראל וימשיך לישב באהלה של תורה כאות נפשו הטהורה, אכ"ר.

מתוך שאלות ותשובות
שעלו על שולחן ההיכל לפני מורינו הרב שליט"א

בעל תשובה שיש לו כתובת קעקע בדמות שתי וערב ר"ל על זרועו במקום הנחת תפילין ה"י, האם יניחם שם או על ידו הימנית

כשיש לו ר"ל כתובת קעקע על בשרו במקום הנחת תפילין בצורת שתי וערב, אין להתיר לו להניח על ידו הימנית שהרי אינו יד כהה שלו, רק היות שמקום יש ברוע להניח שתי תפילין, אזי גם אם תהיה צורת שתי וערב גדולה, יכסה את מקום החיבור של השתי עם הערב ברטיה קטנה, ויניח התפילין על קו הערב שמתחת לה, ויעשה לו תפילין קטנים שאפשר עפ"י דין, שאז לא תחצוץ הרטיה בין התפילין לזרועו, ובאותו מקום שמניחם לא יתראה צורת הש"ו [שמכיוון שכיסה ברטיה, אין כאן צורת שתי וערב], ושם יניח התפילין של יד¹. ופשוט שבהזדמנות ראשונה יסיר דמות הצלם המשוקץ מבשרו².

מגבות להשכרה המצוי כיום במקואות, אם מותר להשתמש באקראי במגבת משומשת

במקואות שיש בהם מגבות להשכרה, ומי שלוקח מגבת נקיה משלם על השימוש סכום כסף, מעיקר הדין אסור להשתמש במגבת זו שלא מדעת משכירי המגבות אף שהוא משומשת, אולם בדרך ארעי הדעת נותנת שלא יקפידו על זה, ועל כן באופן חד פעמי מסתמא מוחלים על השימוש במגבת משומשת, אבל לעשות כן באופן קבוע זה ודאי אסור משום גדל³.

אמנם כל זה הוא דוקא במגבות הציבוריות של המקוה, אולם מגבות פרטיות של אנשים שהונחו שם זה ודאי צריך דעת ורשות הבעלים, ואם לאו חיישינן לגזול אפילו באופן חד פעמי. וכמו כן במקואות שאין המגבות הציבוריות שייכות למקוה אלא לאיש אחר, גם יש לאסור אפילו באופן חד פעמי להשתמש במגבת משומשת, כי בדרך כלל מקפידים המשכירים על כך.

אם אפשר לטעון טענת 'קים לי' רק בדיני ממונות או גם כאשר נחלקו מורי הוראות בדיני איסור והיתר

כשנחלקים מורי הוראות על בשר, האחד סובר שהבשר טרף והשני סובר שהוא כשר לאכילה, הרי שאין האחד יכול לומר קים לי כדעת המתירים, והיינו מפני שרק בדיני ממונות ולא בדיני איסור והיתר, והטעם בזה כי בממונות כל הפסק בנוי על הכרעת הדיין, ואם הדיין אינו יכול להוכיח בראיות

1. כן הורה מורינו הרב שליט"א בהיכל ההוראה (ח"ה הוראה ב), אודות יהודי אחד שיושב עכשיו בבית האסורים, וקודם שנכנס לבית האסורים לא היה שומר תורה ומצוות ועשה לעצמו כתובת קעקע בדמות שתי וערב במקום הנחת תפילין רח"ל, ועכשיו בהיותו בבית האסורים הוא תוהה על הראשונות ורוצה לקיים תורה ומצוות, אך דא עקא שאינו יודע היאך יניח תפילין על צורה של ע"ז של שתי וערב החקוקה בבשרו, דגנאי הוא לתפילין שהוא אות בין הקב"ה לבני ישראל להניחם על שתי וערב ר"ל, ועתה בא ונפשו בשאלתו, אם מותר לו להניח התפילין על ידו השנייה שאינה יד כהה.

והטעם להוראה זו, דהנה איתא ברמ"א (י"ד סי' קמא סעי' א) צורות שמשתחווים להם, דינם כדין הצלם ואסורים בלא ביטול. וכתב בבאר היטב (שם אות א) דמה שכתב בשו"ע שדינו כדין צלם, הכונה שיש בו הוכחה שנעשה לשם ע"ז, ואותו שתולים בצואר שמותר היינו בידוע שלא השתחוה לו, דאל"ה לא גרע מהמוצא כלים שעליהם צורת ע"ז דהכלים אסורים אם הם מכובדים, דכיון שדרך לעבוד אותה הצורה חיישינן שמא נעבדו הכלים, עכ"ל. ואם כן בנדון דידן שמדובר בכתובת קעקע שחקוקה על גופו ודאי שלא השתחוה לה ואם כן אין לה דין עבודה זרה.

אלא דאכתי יש לדון, כיון שסוף סוף צורה זו היא תועבה, ואין לך סתירה גדולה מזו להניח האות תפילין על גבי אות של עבודה זרה, ומטעם זה הוריתי לכסות מקום שהשתי והערב נפגשים ואף שהוא מניח על חלק הערב סו"ס עיקר צורתו חסרה מן הספר מפני שהיא מכוסה.

והגם שבעת הנחת תפילין הוא מביט בצורה זו, מכל מקום אין לאסור שהרי כתבו התוס' והרא"ש בשבת (דף קמט ד"ה דיוקני) שמותר, כדמשמע מר' מנחם בר' סימאי שקרו ליה בנן של קדושים משום דלא הוי מסתכל בצורתא דזווא, מכלל דאחריו הוו מסתכלי. וכתבו הטעם משום דרק בעשויה לשם ע"ז אמר שאסור להסתכל בה, אבל כשנעשה לשם נוי מותר עיי"ש. והוא הדין בנד"ד שרוב אנשים החוקקים כתובת קעקע אין מתכוונים לעשותו לשם ע"ז אלא מחמת טפשות דעתם עושים כן לנוי בעלמא, ובכה"ג ודאי שאין איסור להביט בה. ועיין בתוס' ע"ז (ד"ה ה"ג) שכתבו הטעם להניח הסתכלות במטבע, דכיון שרגיל לראות בה תדיר לא שייכא בה הפנאה דמחמת שנעשה לראות בה תדיר לא כדרך שאר ע"ז שנעשה רק להסתכל בה בעת שרוצים לעובדה, לא שייך הפנאה בהסתכלות כיון דידוע לכל שהסתכלות בה הוא בשביל עיני המטבע.

2. באופן שהובא בהיכל הוראה (ח"ד הוראה קב). ועיין עוד מש"כ מרן הגאב"ד במנחת יצחק (ח"ג סי' יא) אודות מי שחקק בכתובת קעקע דמות אשה על מקום הנחת תפילין, וכן מש"כ בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' פא) בנדון המנחת יצחק שם.

3. בהיכל ההוראה (ח"ה הוראה קפ) הורה מורינו הרב שליט"א, וטעם הדברים מבואר בשו"ע הרב (ח"מ הל' שאלה וכו' סעי' ה) וז"ל: אבל אסור לילך לבית חבירו, לקרות שם מספרו אפילו באקראי שלא מדעתו, בין שהוא שלו בין שהוא שאלו בידו, ואין צריך לומר להשתמש בשאר חפציו. אלא אם כן ידוע לו בבירור שלא יקפיד עליו בעל החפץ, או שהוא דבר שאין דרך כל בני אדם להקפיד עליו כלל, מפני שאין חשש הפסד וקלקול כלל בתשמיש זה, עכ"ל.

מבואר להדיא שבשימוש אקראי, היכן שיוודע בבירור שלא יקפיד עליו בעל החפץ או שאין דרך בני אדם להקפיד עליו אין בזה איסור גזילה, ועל כן כמ"ש הלכה למעשה מכיון דבשימוש ארעי בדרך כלל משכירי המגבות לא מקפידים, לכן מותר לו להשתמש באופן חד פעמי אבל לעשות כן בקביעות ולהשתמש במגבות הנמצאות במקוה להשכרה בשימוש חוזר זה אסור משום גדל.

מילי דהוראה

נתינת שם "יונה" לכתו ע"ש
העוף הנקרא כן כשיש לו כבר בן
הנקרא "יונה" ע"ש יונה הנביא

ביני עמודי דגריסי בהיכל ההוראה נשאל מוריני הרב שליט"א, אם מותר לתת את השם 'יונה' לכתו ע"ש זקינה [השם יונה בנקיבות הוא ע"ש העוף המוזכר בבראשית (ח, ט), על אף שיש לו כבר בן שג"כ נקרא בשם 'יונה' ע"ש איש אחר זקיני שקראו לו כך [השם יונה בזכרים הוא ע"ש יונה הנביא], כי כידוע השם יונה אפשר לקרותו הן לבנים והן לבנות.

והורה מוריני הרב שליט"א, שלא יתן את השם 'יונה' לכתו, והוא עפ"י מה שמובא בדרכי תשובה (י"ד ס"ק טז ס"ק מב) ע"ד מי שיש לו בת ששמה שמחה, אם יכול לקרוא גם לבנו בשם שמחה, וכתב שם שאין לקרוא בשם אחד לבן ובת (עיי"ש במקור הדברים סקמ"ח), אם מטעם מכשול שיש לחוש לזה, ואם מטעם עין הרע שייך גם כן בזה, ע"כ. והגם שבנדון דידן היה מקום לחלק, שהרי הם שונים בנקודותיהם, מ"מ הטעמים הנ"ל שייכים גם בזה, ולכן אמרתי שלא יקרא לכתו בשם "יונה".

ברורות כאחת הדיעות, יכול הנתבע לטעון טענת קים לי כדעת המיעוט, כי המוציא מחברו עליו הראיה, משא"כ באיסור והיתר שהדין עצמו אינו בנוי על שיקול הדעת אלא על אדני ההלכה עצמה.

מטבע של עשרה שקלים שנמצאו במקרה חנות, אם שייך למוצא או לבעל החנות קנה מוצרי חלב, וכשפתח את המקרה בחנות מצא שם מטבע של עשרה שקלים שנפל כנראה מאחד הקונים, הרי על המוצא ליתן את המטבע לבעל החנות, וזאת מפני שכליו של אדם נחשב חצר המשתמרת ושפיר קנתה לבעל החנות חצרו [המקרה] העשרה שקלים, ואינו דומה למי שמצא בחנות על גבי הקרקע או על המדפים, שאז לא זכתה לו חצירו כיון שאינו חצר המשתמרת.

4. כן הורה מוריני הרב שליט"א בהיכל הוראה (ח"ה הוראה קסד), והוסיף עוד, שכן כתב הברכי יוסף (ח"מ סי' כה אות יא) בשם הכנה"ג בכללי קים לי, שהביא מהר"י באסאן סברא נפלאה, דבשלמא גבי איסורא אי אזלינן לחומרא יצאנו מידי ספק איסור, אבל כששנים חלוקים בממון, אז אפילו לא אמרינן קולא לנתבע אין אנו יוצאין מידי איסור גזל, כי אם שהדין הוא כדברי האומרים לטובת המוחזק הו"ל גזל ביד המוציא, ולכן היכא דקיימא ממנא תיקום, עכ"ד. ועוד הביא בשם הרב שבות יעקב (ח"א סימן כ"א), דבממון הספק גזל הוא בשב ואל תעשה, משא"כ באיסור דאי אמרינן קים לי הוא לעשות איסור בידים, עיי"ש.

5. בהיכל הוראה (ח"ה הוראה קסו) הוסיף מוריני הרב שליט"א עוד, דהנה לכאורה היה נראה לומר דמאחר שאין המקרה כחצר המשתמרת, שהרי יד הכל ממשמשין בו, על כן אף שהוא כלי של בעל החנות לא זכה לו. וכעין זה מציינו במג"א (סימן קנד ס"ק כג) שכתב, מצא דבר בחצר בה"כ זכה בו, ולא אמרינן דחצר בית הכנסת קונה להקדש, דחצר קונה מכח יד ואין יד להקדש. ובפרי מגדים שם (אשל אברהם ס"ק כג) הוסיף וכתב עיין מ"א. מה שכתב מצא דבר בחצר בית הכנסת כו', הוא לאו דוקא, אפילו בבית הכנסת גופא דהוה מקום המשתמר, לפי הטעם דחצר מטעם יד ואין יד להקדש, ע"כ. אמנם לדברי המג"א שהוצרך לטעמא דיד להקדש, משמע דהיכא דאיכא יד שפיר קנה לבעל היד, ואם כן בנדון דידן שלבעל החנות יש יד, דהיינו המקרה, שהוא הכלי שלו, שפיר מציינן למימר דקנתה לו חצירו.

וכן כתב להדיא בנתיבות המשפט (סי' רביאורים ס"ק א) וז"ל: והנה מה נקרא אינה משתמרת, נראה דדוקא כשהוא מגולה בלא מחיצות נקרא אינה משתמרת, אבל כל שיש מחיצות סביב, אף שאינו נעול במנעל, נקרא חצר המשתמרת, וכן מוכח בגיטין בפרק הזורק. וראיה לזה, דהא כלים מטעם חצר הוא כמבואר בשיטה (כ"מ ט ע"ב), וא"כ קשה למאן דסבירא ליה דבעינן דוקא בתוכה, א"כ כלי בסימטא אמאי קנה דהא לאו משתמרת הוא, ועומד בתוכה אי אפשר בכלי, אלא על כרחק דמחיצות הכלי כמחיצות החצר וחשיב כחצר המשתמרת, עכ"ל הנתיבות.

הלכה והוראה בישראל

הורים ששילמו חשבונות על ידי חשבון הבנק של חתנם, והפסיקו לשלם, אם חייבים להמשיך ולשלם מצד כיבוד אב ואם

לעשות, שהיא משועבדת לבעלה, לפיכך היא פטורה בכבוד אב ואם בעודה נשואה, עכ"ל.

ואל תאמר שכשם שהבעל עצמו חייב בכבוד אביו ואמו הוא חייב גם כן בכבוד חמיו כמבואר בשו"ע (שם סעיף כד) מכל מקום זה ודאי שאין חובתו לכבדם ממש כמו שחייב לכבד אביו ואמו אלא שחייב לכבדו כמו שמכבד שאר זקנים חשובים עיין שו"ד (י"ד סימן רמ ס"ק כב) ועיין שם בפתחי תשובה (סק"ב). דהיינו שחייב לכבדו בכבוד הראוי אבל אינו חייב לתת לו צרכיו או להפסיד ממון עבורו.

ויותר מזה נראה, דאפילו נימא דהוא חייב בכבודם ממש כמו שחייב בכבוד אביו ואמו אפ"כ בנ"ד אינו חייב לשלם עבורם כמו שכתב הרמ"א שו"ע (י"ד סימן רמ סעיף ח') על מה שכתב המחבר עד היכן כיבוד אב ואם, אפילו נטלו כיס של זהובים שלו והשליכו בפניו לים, לא יכלימם ולא יצער בפניהם ולא יכעוס כנגדם, אלא יקבל גזירת הכתוב וישתוק, ועל זה הוסיף הרמ"א דיש אומרים דאם רוצה לזרוק מעות של בן לים דיכול למונעו, דהא אינו חייב לכבדו רק משל אב, אבל לא משל בן. ע"כ.

אולם עצה טובה קמ"ל, שאף שמעיקר הדין הם יכולים להפסיק את ההוראות קבע שחתמו עבור הורי האשה, מכל מקום טוב יעשו אם ידברו עם העסקנים שיעמדו לימין ההורים להעמידם על מצב כלכלי הגון כמובן באופן שלא יפגע מעמדם בעיניהם ובעיני אחרים, ובודאי מצוה גדולה היא ובנוסף למצות כבוד אב יש בזה גם משום ומבשרך אל תתעלם.

ע"ד שנשאל מאשה אחת שהוריה משלמים חשבונות צרכי הבית טלפון, פלאפון, עלקטרי, מים, ארנונה וכו' דרך החשבון בנק שלה ושל בעלה, והנה היות ולאחרונה הטיל הבנק עיקול על החשבון של ההורים, עקב חובות גדולים שההורים היו חייבים לבנק, ולכן ביקשו ההורים מבתם וחתנם שיחתמו על הוראות קבע שיצא מחשבונם ואחר כך הם יפקידו לחשבונם את הסכומים ששולמו עבורם, אך דא עקא שההורים לא הצליחו לעמוד בדיבורם ולא הפקידו לבנק את הסכומים שהוצאו עבורם, וזה כמה חדשים שלא שילמו את החשבונות, ודבר זה גרם לכת ולחתן לחיות חיי דוחק וצמצום ונוסף לזה גם הצטבר חוב גדול בחשבון הבנק שלהם, וגרם ג"כ שהחשבון בנק שלהם נמצא במינוס, וזה גורם להם להוצאות מיותרות של ריביות וכדומה ומצבם הכלכלי התערער לגמרי עד שכבר התקשרו אליהם מהבנק באזהרה שאם לא ישלמו את יתרת החוב בבנק, אז יעקלו את החשבון שלהם.

עתה שואלת אם מותר לה להודיע לבנק שמהיום והלאה לא יכבדו את ההוראות קבע שחתמה עבור ההוצאות של ההורים טלפון, עלקטרי, מים וכו', האם אין בזה משום ביטול מצות עשה של כיבוד אב ואם, בנוסף לכך בעלה שעד עתה היה מוכן לעזור להוריה אבל עכשיו כשהוא נוכח לדעת שהוריה אינם מתייחסים למצב שהם גרמו לאשתו ועל כן אינו מוכן שאשתו תמשיך לשלם את החשבונות של הוריה בהוראת הקבע.

והורה מוריני הרב שליט"א, שמצד הדין מותר לה להורות לבנק שלא ישלמו את ההו"ק הנ"ל ואין בזה משום פגיעה בכיבוד אב ואם, וכמו שמבואר בשו"ע (י"ד הלכות כבוד אב"א סימן רמ סעיף יז) אחד האיש ואחד האשה שוין בכבוד ובמורא של אב ואם, אלא שהאשה אין בידה

הפקדון: "ואנחותו" 105646-33-053

איגוד הרבנים
תלמידי היכל הוראה
בארה"ק העונים
לשואלים דבר ה'
זו הלכה

יחשלים	ח"פיה
בית שמש	קרית ספר
ביתר	כתמיאל
בני ברק	טבריה
טל סטון	צפת
אשדוד	אור הגנוז
ערד	נוף הגליל
תעננה	

זמני קבלת קהל במרכז "היכל הוראה" בירושלים רח' זוננפלד 3 טל' 02-5322775

מוצש"ק מוצאי יו"ט מחציה שעה אחרי זמן ר"ת למשך שעה	שבת ויו"ט משעה קודם השקיעה עד רבע שעה קודם השקיעה	ערש"ק וערב יו"ט לפנה"צ 11:00 עד 1:00	א-ה מהשעה 10:00 לפנה"צ עד 9:00 בערב רצוף
--	--	---	---

ע"פ תקנת רבינו מרן ה"קנה בשם" זי"ע שאלות דחופות או שאינה סובלת דיחוי, בכל עת וזמן בימים ובלילות.

בית בני הדומ"ץ
הרה"ג שמעון עוזר בראנדסדארפער שליט"א כמה דקות מהיכל רחוב רבינו גרשום 5 [כניסה א' קומה 2] ים-פול 0527155774

בית מוריני הגאב"ד שליט"א
מעל בנין היכל הוראה טל' 053-3111159 פול' 02-5370033

לקבלת הגליון במייל 5322775@GMAIL.COM